

Measurement Social Stability and its Spatial Distribution in Rural Areas (Case Study: Barzak District of Kashan County)

Yousef Ghanbari*¹

2- Associate Prof. in Geography & Rural Planning, University of Isfahan, Isfahan, Iran.

Received: 12 March 2017

Accepted: 5 October 2017

Extended abstract

1. INTRODUCTION

Currently, the discussions on social sustainability have exceeded the previous focus on the outgo of population from rural residences. In fact, social sustainability covers all the social dimensions and needs of the rural population, such as access to educational facilities, healthcare facilities, high access to cultural and arts resources, and other facilities which are necessary for the social life of modern man. Generally, achieving social sustainability in rural regions through improving its constituent indices and components as well as the factors affecting it, provides the ground for promoting the social capacities of villagers. This sustainability would enable the rural community to optimally use natural, social and economic resources in line with the goals of sustainable development.

2. Theoretical Framework

In general, social sustainability refers to the move towards a context in which all society members could fulfill their basic needs (e.g. reaching a reasonable level of peace, having a meaningful and purposeful life, living with passion, having access to equal and fair opportunities in education and healthcare for everyone). In order for social sustainability to become an ultimate objective, it has to be defined in a clear, controllable, recognizable and assessable manner. To this end, it seems vital to outline the major indices of social sustainability. The main indices for assessing social sustainability are as follows: dynamicity of population, empowerment, social unity and solidarity, social health and security, quality of

employment and income, education, quality of services, housing and environment, quality of access to information, social participation, quality of national-institutional structures, optimism towards the future, satisfaction with the place of living and place belongingness, divorce and crime rates, equality, capability for adaptability, coexistence, social responsibility, being hopeful towards the future, feeling of happiness, extroversion and social interaction, social trust, fear of the spread of social anomalies, feeling of deprivation, satisfaction with the performance of social institutions, satisfaction with access to services, feeling happy, participation in cultural and recreational activities, participation in religious activities, participation in local activities, interpersonal trust, civil or institutional trust, and social justice.

3. METHODOLOGY

This study is functional in nature and descriptive-analytical in its purpose. The main purpose is to assess social sustainability and its spatial distribution in the rural regions of Iran, focusing on Barzak District of Kashan city, Iran. The population of this study covers all the householders in 11 villages with more than 20 households in Barzak District (N=2452). Due to the large size of the population and the time and financial limitations of the researchers, it was not possible to include all the householders in the study. Therefore, using Cochran's sample size technique, 240 subjects were selected. In order to distribute the questionnaires in the villages under study, stratified sampling technique was employed. Considering the number of householders in each village, a number of questionnaires were prepared

*. Corresponding Author: y.ghanbari@geo.ui.ac.ir

and then randomly distributed among the householders.

4. DISCUSSION

Overall, six variables had a significant correlation with the dependent variable of the study, namely household (negative correlation), income level, distance from police station (negative correlation), access to essential vehicles, job, and access to internet. It has to be mentioned that except two cases (household and distance from police station) which had a negative correlation with the dependent variable, the other independent variables were all positively correlated with the social sustainability of villagers in Barzak District, Kashan, Iran. In order to promote social sustainability among the villagers investigated in this study, special attention has to be focused on the constituting components of the indices with undesirable status:

1. Job satisfaction index (diversifying job opportunities, allocating special credits and facilities for villagers in order to promote their job satisfaction, increasing wages and supporting the productions of villagers)
2. Satisfaction with access to services (developing and strengthening educational, healthcare, fundamental and communicational services)
3. Satisfaction with the trustee institutions (more attention on the part of trustees of rural issues, including councils, housing foundations, agricultural organization, etc. to the requirements and needs of villagers)

One of the main reasons for the difference of social sustainability among different villages of the area under study is the differences in enjoying the indices of social sustainability, including social interaction, being hopeful towards the future, security, job satisfaction, satisfaction with access to services, etc. Investigation of social sustainability in the villages of Barzak District

indicated that the southern and northern parts of this district enjoyed a higher-than-average level of social sustainability. On the contrary, the eastern, central, and western parts of this district had an average and less-than-average social sustainability index. These differences may be attributed to variations in social sustainability indices and the independent variables related to social sustainability.

5. CONCLUSION

The results of this study indicated that the mean value of social sustainability index among the villagers of Barzak District in Kashan was 3.24, which is higher than the basic value of 3. Therefore, it is considered to be higher than average. The results of investigating the prioritization of social sustainability indices in the area under study indicated that social interaction, being hopeful towards the future, responsibility, social anomalies and security had the highest impact on social sustainability.

Also, the conditions of social sustainability in the villages of Barzak District indicated a significant difference among the villages under study with regards to social sustainability. In other words, there is a gap and inequality among the villages of this district in terms of the social sustainability index.

Key words: Sustainable development, rural development, social sustainability, social sustainability indicators, Kashan County.

Acknowledgments: This research did not receive any specific grant from funding agencies in the public, commercial, or not-for-profit sectors.

Conflict of Interest: The authors have no conflict of interest to declare.

How to cite this article:

Ghanbari, Y. (2018). Measurement social stability and its spatial distribution in rural areas (Case study: Barzak District of Kashan County). *Journal of Research & Rural Planning*, 6(4), 205-222.

<http://dx.doi.org/10.22067/jrrp.v5i4.62808>

سنجش پایداری اجتماعی و توزیع فضایی آن در مناطق روستایی (مورد مطالعه: بخش برزک-شهرستان کاشان)

یوسف قنبری^۱

۱- دانشیار جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی، دانشگاه اصفهان، اصفهان، ایران.

تاریخ پذیرش: ۸ مرداد ۱۳۹۶

تاریخ دریافت: ۳ اسفند ۱۳۹۵

چکیده

هدف: پژوهش حاضر با هدف سنجش پایداری اجتماعی و شناسایی متغیرهای مرتبط با توزیع فضایی پایداری اجتماعی در نواحی روستایی بخش برزک شهرستان کاشان تدوین شده است.

روش: این پژوهش کاربردی و از نوع تحقیقات توصیفی-تحلیلی می‌باشد، جامعه آماری پژوهش را ۲۴۵۲ سرپرست خانوار ساکن در ۱۱ روستای بخش برزک کاشان تشکیل می‌دهد. با استفاده از فرمول کوکران ۲۴۲ نفر از سرپرستان خانوار به عنوان نمونه محاسبه و براساس اصل تسهیم، به نسبت جمعیت هر روستا، پرسش‌نامه‌ها در بین سرپرستان خانوار توزیع شد. ابزار اصلی پژوهش پرسش‌نامه بوده که روایی آن با بهره‌گرفتن از نظرات کارشناسان به تأیید نهایی رسید. جهت بررسی پایایی تعداد ۳۰ پرسش‌نامه تکمیل شد که ضریب آلفای کرونباخ (۰/۷۹۳) محاسبه شد.

یافته‌ها: نتایج پژوهش نشان داد پایداری اجتماعی در محدوده مورد مطالعه با میانگین ۳/۲۴ در وضعیت بالاتر از متوسط می‌باشد. همچنین، در بین ۱۵ شاخص پایداری اجتماعی سه شاخص تعامل اجتماعی، امید به آینده و مسؤلیت‌پذیری به ترتیب با ضریب تغییرات ۰/۲۰۲، ۰/۲۱۵، ۰/۲۱۶، مهم‌ترین شاخص‌های پایداری اجتماعی در بین روستاییان بخش برزک هستند. در بین روستاهای مورد مطالعه به لحاظ پایداری اجتماعی تفاوت معناداری وجود دارد و نتایج تست دانکن، روستاهای منطقه را در سه گروه طبقه‌بندی کرد که روستای ویدوجا با میانگین رتبه‌ای ۲/۲۶ در پایین‌ترین رتبه و روستای ازران با میانگین رتبه‌ای ۴/۰۹ در بالاترین جایگاه قرار گرفته است.

محدودیت‌ها: چندبعدی بودن موضوع پایداری اجتماعی و وجود تعاریف و نظرات متنوع در این زمینه، همچنین، محدود بودن نگرش جامعه روستایی در این زمینه، نمایش فضایی توزیع پایداری اجتماعی نیز نشان داد در قسمت شمالی و جنوبی بخش، وضعیت پایداری اجتماعی در سطح قابل قبولی می‌باشد. **اصالت و ارزش:** ارزش این تحقیق داشتن نگاه متفاوت به دو موضوع پایداری اجتماعی و توزیع فضایی می‌باشد؛ ضمن آن که موضوع تحقیق برای اولین بار در منطقه مورد نظر انجام شده است.

کلیدواژه‌ها: توسعه پایدار، توسعه روستایی، پایداری اجتماعی، شاخص‌های پایداری اجتماعی، شهرستان کاشان.

ارجاع: قنبری، ی. (۱۳۹۶). سنجش پایداری اجتماعی و توزیع فضایی آن در مناطق روستایی (مورد مطالعه: بخش برزک-شهرستان کاشان). *مجله پژوهش و برنامه‌ریزی روستایی*، ۶(۴)، ۲۲۲-۲۰۵.

<http://dx.doi.org/10.22067/jrrp.v5i4.62808>

۱. مقدمه

تحقق شرایط مطلوب و ایده‌آل که به طور کلی از آن به توسعه و توسعه‌یافتگی یاد می‌شود، در نظام برنامه‌ریزی جوامع؛ اعم از توسعه‌یافته و یا در حال توسعه، از جایگاه ویژه‌ای برخوردار است. ارتقای سطح زندگی افراد، هدف غایی سیاست‌ها و برنامه‌های توسعه اقتصادی-اجتماعی به شمار می‌آید (صندوق جمعیت سازمان ملل متحد، ۲۰۰۲، ص. ۳۱). با وجود اجرای برنامه‌های متعدد توسعه در نواحی روستایی، شواهد حاکی از آن است جوامع روستایی در طول چند دهه اخیر، با چالش‌های متعددی از جمله کاهش جمعیت روستایی، کاهش درآمد، کاهش سطح اشتغال، کاهش تولیدات زراعی و مهاجرت نیروی کار مواجه شده‌اند و به طور کلی به سمت ناپایداری در ابعاد اقتصادی، اجتماعی و زیست‌محیطی در حرکت هستند (گالانی-موتفی، ۲۰۱۳، ص. ۱۰۳). به همین دلیل، جهت بالابردن انعطاف‌پذیری و توان مقابله روستاییان در برابر فشارهای موجود، توجه ویژه‌ای به توسعه روستایی معطوف شده است. توسعه مذکور بیشتر از نوع استراتژی‌های پایین به بالا (bottom-up) می‌باشد که مبتنی بر اجتماع توان‌مند محلی بوده و جامعه محلی با تشریک مساعی خود، پایه‌های این فرآیند را تشکیل می‌دهند (ولبروک و همکاران، ۲۰۱۴، ص. ۴۲۰). یکی از پیش‌نیازهای تقویت اجتماعات محلی، تقویت پایداری اجتماعی و ابعاد مختلف آن در بین روستاییان است. پایداری اجتماعی به عنوان یکی از ستون‌های سه‌گانه توسعه پایدار (مک، پیباک، ۲۰۱۱، ص. ۲)، رابطی مستحکم بین ابعاد مختلف توسعه پایدار بوده و هدف نهایی آن نیز است، در حالی که توسعه اقتصادی و زیست‌محیطی هر دو از اهداف توسعه پایدار و وسیله و ابزاری برای دست‌یابی به پایداری اجتماعی محسوب می‌شود (کولانتونیو، دیکسون، گنسر، کارپنتر، انگامبه، ۲۰۰۹، ص. ۴).

در حال حاضر، قلمرو بحث پیرامون پایداری اجتماعی از موضوع خروج جمعیت از سکونت‌گاه‌های روستایی بسیار فراتر رفته است و مبحث پایداری اجتماعی بر همه ابعاد اجتماعی و نیازمندی‌های جمعیت روستایی از جمله فراهم‌بودن امکانات آموزشی، خدمات بهداشتی و درمانی، دسترسی مناسب به امکانات فرهنگی و هنری و سایر امکاناتی که لازمه زندگی

اجتماعی انسان مدرن است، دلالت دارد (لیال، تایت، ۲۰۰۵، ص. ۱۱۱). به طور کلی، دست‌یابی به پایداری اجتماعی در مناطق روستایی از راه بهبود شاخص‌ها و مؤلفه‌های تشکیل‌دهنده آن و همچنین عوامل مؤثر بر آن، زمینه‌ساز ارتقای ظرفیت‌های اجتماعی ساکنان روستایی می‌شود و توانایی جامعه روستایی را در جهت بهره‌برداری بهینه از منابع طبیعی، اجتماعی و اقتصادی را متناسب با اهداف توسعه پایدار فراهم می‌سازد (فتاحی، بیات، امیری، نعمتی، ۱۳۹۲، ص. ۶۶). سکونت‌گاه‌های روستایی واقع در بخش برزک شهرستان کاشان با تولیدات زراعی و باغی منحصر به فرد خود، از جمله تولید گلاب، شاه‌توت، بادام و گردو و غیره، نقش بسزایی را در اقتصاد شهرستان کاشان بر عهده دارند و همچنین، به واسطه صنایع دستی و وجود جاذبه‌های گردش‌گری در این مکان جغرافیایی، گردش‌گران زیادی در طول سال از این منطقه دیدن می‌کنند. حفظ و تقویت کارکردهای اقتصادی و اجتماعی نواحی روستایی محدوده مذکور در گرو تقویت شاخص‌های توسعه پایدار و ارتقای وضعیت آن‌ها می‌باشد. از این رو، با توجه به مطالب بیان‌شده و اهمیت پایداری اجتماعی و شاخص‌های تشکیل‌دهنده آن در توسعه و توسعه پایدار جوامع روستایی، محقق در پژوهش حاضر به دنبال تبیین سؤالات زیر است: وضعیت پایداری اجتماعی و شاخص‌های تشکیل‌دهنده آن در بین روستاهای بخش برزک کاشان به چه صورتی می‌باشد؟ آیا میان روستاهای محدوده مورد مطالعه به لحاظ پایداری اجتماعی تفاوت معناداری وجود دارد؟ مهم‌ترین متغیرهای مرتبط با پایداری اجتماعی در محدوده مطالعاتی کدام‌اند؟

۲. ادبیات نظری تحقیق

به طور کلی، پایداری اجتماعی به معنای نیل به سوی وضعیتی است که همه افراد جامعه قادر شوند نیازهای ضروری خود را (دست‌یافتن به سطح منطقی از آرامش، داشتن یک زندگی معنادار و هدف‌مند و با علاقه زندگی کردن، دسترسی به فرصت‌های برابر و عادلانه در بهداشت و آموزش برای همه) برآورده کنند (سالمی، همزه‌ای و میرک‌زاده، ۱۳۹۰، ص. ۵۶). در تعریف پایداری اجتماعی بر خواست مردم برای زندگی در یک مکان معین اشاره داشته و بر توانایی در جهت استمرار چنین روندی هم در حال حاضر و هم در آینده تأکید می‌کند.

بنابراین، تداوم استقرار مردم در یک مکان مشخص و داشتن حق انتخاب مکان برای زندگی، در این تعریف از الزامات پایداری اجتماعی است (لانگ^۷، ۲۰۰۳، ص. ۵).

در صورتی که قرار باشد پایداری اجتماعی از یک توصیف کلی به یک هدف نهایی تبدیل شود، لازم است این هدف به روشنی قابل تشخیص، قابل کنترل و قابل سنجش تعریف شود. به همین جهت، تدوین شاخص‌های پایداری اجتماعی امری ضروری به نظری می‌رسد (میسیمر، رابرت، برومن و اسوردراپ^۸، ۲۰۱۰، ص. ۱۰۹). از مهم‌ترین شاخص‌های سنجش پایداری اجتماعی می‌توان به شاخص‌های پویایی جمعیت، توان‌مندسازی، اتحاد و هم‌بستگی اجتماعی، سلامتی و امنیت اجتماعی، کیفیت اشتغال و درآمد، آموزش، کیفیت خدمات و مسکن و محیط، کیفیت دسترسی به اطلاعات، مشارکت اجتماعی، کیفیت ساختارهای نهادی-ملی، خوش‌بینی به آینده، رضایت از محل زندگی و تعلق مکانی، میزان طلاق و جرم، برابری، قابلیت‌سازی، هم‌زیستی، مسؤلیت‌پذیری اجتماعی، امید به آینده، احساس خوش‌بختی، برون‌گرایی و تعامل اجتماعی، اعتماد اجتماعی، ترس از شیوع ناهنجاری‌های اجتماعی، احساس محرومیت، رضایت از عملکرد نهادها، رضایت از میزان دسترسی به خدمات، رضایت از کیفیت دسترسی به خدمات، تعلق مکانی، نشاط در زندگی، مشارکت در فعالیت‌های فرهنگی و تفریحی، مشارکت در فعالیت‌های مذهبی، مشارکت در فعالیت‌های محلی، اعتماد بین فردی، اعتماد مدنی یا نهادی، عدالت اجتماعی (سالمی، ۱۳۹۰، ص. ۵۹؛ زارع شاه‌آبادی، حاجی‌زاده و زارع بیدکی، ۱۳۹۲، ص. ۱۱۶؛ تیموری، فرهودی، رهنمایی، قرخلو، ۱۳۹۲، ص. ۲۳؛ پورطاهری، زال و رکن‌الدین افتخاری، ۱۳۹۰، صص. ۳۴-۳۵؛ پورطاهری، سجاسی قیداری، صادقلو، ۱۳۸۸؛ فتاحی و همکاران، ۱۳۹۲، ص. ۷۰؛ نسترن، قاسمی، هادی‌زاده زرگر، ۱۳۹۲، ص. ۱۶۲؛ هارتموت^۹، ۱۹۹۹، ص. ۹) اشاره کرد. در ارتباط با سنجش پایداری اجتماعی، تا کنون تحقیقات متعددی صورت گرفته است که در ادامه به نتایج چند پژوهش صورت گرفته اشاره می‌شود.

قرخلو، عبدی و زنگنه شهرکی (۱۳۸۸) برای سنجش پایداری در سکونت‌گاه‌های غیررسمی در سنندج از سه شاخص درصد باسواد، بعد خانوار و اوقات فراغت استفاده

کرده‌اند. نتایج پژوهش نشان داد وضعیت پایداری اجتماعی در محدوده مورد مطالعه در وضعیت بسیار ضعیفی بوده است. همچنین، نتایج تحقیقات متعددی نشان‌دهنده سطح پایین، وضعیت نامساعد و تفاوت مکانی پایداری اجتماعی در مکان‌های مختلف جغرافیایی می‌باشد (پورطاهری و همکاران، ۱۳۹۰؛ سالمی و همکاران، ۱۳۹۰؛ تیموری و همکاران، ۱۳۹۲؛ فتاحی و همکاران، ۱۳۹۲؛ محمودی، رکن‌الدین افتخاری و پورطاهری، ۱۳۹۲).

نتایج پژوهش زارع‌شاه‌آبادی و همکاران (۱۳۹۲) در ارتباط با پایداری اجتماعی محله‌های قدیمی و جدید شهر یزد نشان داد متغیرهای رضایت از محله، رضایت از مسکن، مشارکت اجتماعی و سن در تبیین پایداری اجتماعی در محدوده مورد مطالعه سهم بسزایی را دارا می‌باشند. همچنین، نتایج مطالعات (نسترن و همکاران، ۱۳۹۲؛ هادی‌زاده زرگر و نسترن، ۱۳۹۲) نشان داد عدالت اجتماعی، امنیت و تعامل اجتماعی بیشترین تأثیر را بر پایداری اجتماعی داشته‌اند.

نتایج پژوهش توکلی (۱۳۹۳) با هدف سنجش پایداری اجتماعی-اقتصادی سکونت‌گاه‌های روستایی دهستان‌های خاوه شمالی و جنوبی در استان لرستان نشان داد اکثر روستاهای محدوده مورد مطالعه به لحاظ پایداری اجتماعی-اقتصادی در وضعیت نیمه‌پایداری (متوسط) می‌باشند.

نتایج پژوهش (کمرن، برت، کوکربن، مک نیل^{۱۰}، ۲۰۱۰) با عنوان تغییرات کشاورزی و پایداری اجتماعی در نواحی روستایی نیوزیلند نشان داد تغییرات کشاورزی در چند دهه گذشته بیشترین تأثیر را بر پویایی اجتماعی و در نتیجه مفاهیم پایداری اجتماعی نواحی روستایی نیوزیلند داشته است. همچنین، لیو، لی و افیو^{۱۱} (۲۰۱۱) در پژوهشی با عنوان عوامل تأثیرگذار بر پایداری اجتماعی در مناطق روستایی بخش گنزی در چین به این نتیجه رسیده‌اند که به طور کلی منطقه مورد مطالعه در وضعیت مساعدی به لحاظ پایداری اجتماعی قرار دارد. همچنین، نتایج نشان داد سطح توسعه اقتصادی، اقدامات امنیتی، اختلافات قومی قبیلگی و مذهبی بین روستاییان و عدالت از عوامل تأثیرگذاری بر پایداری اجتماعی در بخش گنزی در چین می‌باشند. همچنین، نتایج مطالعه نایت^{۱۲} (۲۰۱۴) در کشور چین نشان داد عدم افزایش درآمد، نابرابری اقتصادی، فقدان امنیت

شهری بوده و در کمتر مطالعه‌ای به بررسی پایداری اجتماعی و توزیع فضایی آن در نواحی روستایی پرداخته شده است. بنابراین، با توجه به مطالب بیان شده و تحقیقات انجام‌گرفته، محققان در پژوهش حاضر جهت بررسی پایداری اجتماعی در بین روستاهای بخش برزک کاشان از ۱۵ شاخص مؤثر استفاده کرده‌اند که در قسمت روش تحقیق به تفصیل به آن‌ها اشاره شده است. در مجموع، مدل مفهومی زیر را می‌توان در خصوص شاخص‌های پایداری اجتماعی و عوامل مرتبط با آن ترسیم کرد (شکل ۱).

اقتصادی و سوء مدیریت از تهدیدات مهم پایداری اجتماعی در بین شهروندان چینی می‌باشند.

جمینی، نظری و جمشیدی (۲۰۱۴) در پژوهشی به بررسی عوامل تبیین‌کننده پایداری اجتماعی در بین زنان روستایی ایران پرداخته‌اند. نتایج پژوهش نشان داد پنج متغیر درآمد شخصی، شغل، همکاری با گروه‌های ثانویه، سطح تحصیلات و درآمد سرپرست خانوار از عوامل مؤثر در تبیین پایداری اجتماعی در بین زنان روستایی ایران می‌باشند. مروری بر مطالعات صورت‌گرفته در ارتباط با پایداری اجتماعی نشان می‌دهد بیشتر این مطالعات مربوط به جوامع

شکل ۱- مدل مفهومی پژوهش

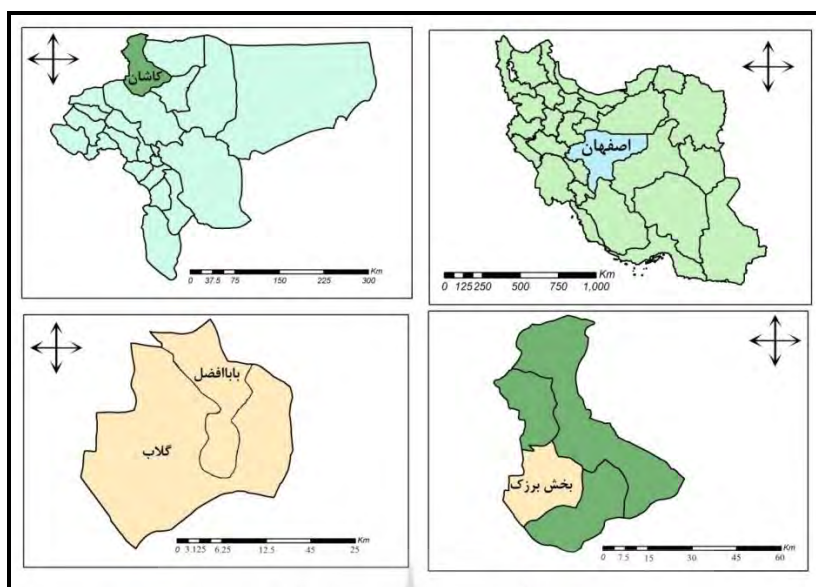
مأخذ: یافته‌های پژوهش، ۱۳۹۴

تولیدات زراعی در شهرستان کاشان رتبه اول را دارد. شغل اکثر ساکنان آن زراعت بوده و در کنار آن به فعالیت‌های دامداری و صنایع دستی نیز می‌پردازند. از مهم‌ترین منابع درآمدی روستاییان این بخش، صنعت گلاب‌گیری است و حدود ۷۰ درصد گلاب شهرستان کاشان مربوط به این بخش است (بخش‌داری شهرستان کاشان، ۱۳۹۳). در شکل (۲) موقعیت جغرافیایی بخش برزک در شهرستان کاشان، استان اصفهان و کشور نمایش داده شده است.

۳. روش‌شناسی تحقیق

۱.۳. قلمرو جغرافیایی تحقیق

بخش برزک از توابع شهرستان کاشان در طول جغرافیایی ۵۱ درجه و ۳۱ دقیقه شرقی و عرض جغرافیایی ۳۳ درجه و ۴۷ دقیقه شمالی و در جنوب غربی شهرستان کاشان واقع شده است. بخش مذکور به لحاظ تقسیمات سیاسی از دو دهستان بابا افضل و گلاب و ۱۱ روستا تشکیل شده است و در مجموع، ۷۸۳۶ نفر جمعیت (۲۴۵۲ خانوار) دارد (مرکز آمار ایران، ۱۳۹۰). این بخش با وجود پتانسیل‌های فراوان، از نظر

شکل ۲- موقعیت جغرافیایی بخش بزرک در شهرستان کاشان، استان اصفهان و کشور
 مأخذ: فرمانداری شهرستان کاشان، ۱۳۹۳

۲.۳. روش تحقیق

پژوهش حاضر به لحاظ ماهیت از نوع تحقیقات کاربردی و از نظر هدف، از نوع تحقیقات توصیفی-تحلیلی بوده و هدف آن سنجش پایداری اجتماعی و توزیع فضایی آن در مناطق روستایی ایران است که به صورت موردی در روستاهای بخش بزرک شهرستان کاشان انجام گرفته است. جامعه آماری پژوهش را کلیه سرپرستان خانوار ۱۱ روستا بالای ۲۰ خانوار بخش بزرک تشکیل می‌دهد ($N=2452$). با توجه به حجم بالای جامعه آماری و محدودیت‌های نگارندگان (محدودیت‌های زمانی و مالی)، امکان بررسی کلیه سرپرستان خانوار وجود نداشت. بنابراین، با استفاده از فرمول نمونه‌گیری کوکران ($d = 0.06$; $p \& q = 0.5$)، ۲۴۰ سرپرست خانوار به عنوان نمونه آماری به دست آمد. شایان ذکر است به علت این که تعداد پرسش‌نامه مربوط به روستای نابر ۳ عدد بود، محققان جهت تعمیم بهتر نتایج ۵ پرسش‌نامه را در این روستا تکمیل کرده‌اند و در مجموع، تعداد ۲۴۲ پرسش‌نامه را در محدوده مورد مطالعه تکمیل کرده‌اند.

ابزار اصلی پژوهش پرسش‌نامه محقق ساخته بوده که در دو بخش (بخش اول اطلاعات شخصی پاسخ‌گویان و بخش دوم شامل شاخص‌ها و متغیرهای پایداری اجتماعی) طراحی شد.

جهت بررسی روایی (روایی صوری) ابزار مورد استفاده، محققان از نظرات کارشناسان و استادان دانشگاهی استفاده شد. به این صورت که پس از طراحی پرسش‌نامه‌ها، محققان آن را در اختیار کارشناسان و استادان دانشگاهی قرار داده و پس از رفع اشکالات مطرح‌شده، روایی پرسش‌نامه‌ها تأیید شد. جهت بررسی پایایی ابزار مورد استفاده یک مطالعه راهنما در یکی از روستاهای خارج از محدوده مورد مطالعه انجام گرفت که ضریب آلفای کرونباخ حاصل شده (0.896) نشان داد ابزار مورد استفاده پایایی لازم را جهت انجام پژوهش دارند. شایان ذکر است پرسش‌نامه‌ها در قالب طیف پنج قسمتی لیکرت (خیلی کم=۱، کم=۲، متوسط=۳، زیاد=۴، خیلی زیاد=۵) طراحی شده‌اند و جهت سنجش پایدار اجتماعی از ۱۵ شاخص و ۱۰۹ گویه استفاده شد (جدول ۱).

جهت توزیع پرسش‌نامه‌ها در بین روستاهای محدوده مورد مطالعه، از روش نمونه‌گیری طبقه‌ای استفاده شده است؛ به این صورت که به تناسب تعداد سرپرست خانوار ساکن در هر روستا، تعدادی پرسش‌نامه به هر روستا تعلق گرفته و در نهایت، پرسش‌نامه‌ها به صورت کاملاً تصادفی در میان سرپرستان خانوار توزیع شده‌اند. در جدول (۲) نحوه توزیع پرسش‌نامه‌ها در محدوده مورد مطالعه نشان داده شده است.

همچنین، برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از آمار توصیفی (جدول توزیع فراوانی، میانگین، انحراف معیار، ضریب تغییرات) و آمار استنباطی (آزمون تی تک‌نمونه‌ای و t مستقل، تحلیل واریانس، آزمون دانکن و پیرسون) با استفاده از نرم‌افزار SPSS

و جهت نمایش فضایی وضعیت پایداری اجتماعی در بین روستاییان محدوده مورد مطالعه، از نرم‌افزار Arc GIS استفاده شد.

جدول ۱- معرفی شاخص‌ها، تعداد متغیرها و ضریب آلفای کرونباخ محاسبه شده برای بخش‌های مختلف پرسش‌نامه

مأخذ: یافته‌های تحقیق، ۱۳۹۵

آلفای کرونباخ	متغیرها	تعداد متغیر	شاخص
۰/۸۱۹	مسئولیت‌پذیری در انجام امور روستا، احساس مسئولیت در انجام امور شخصی، احساس مسئولیت در انجام امور خانوادگی، مسئولیت‌پذیری در انجام کار، احساس مسئولیت در قبال روستا و تمایل به داشتن مسئولیت در اجتماع	۶	مسئولیت‌پذیری
۰/۷۳۶	خوش‌بینی به فراهم‌شدن یک زندگی مطلوب برای خود و سایر اعضای خانواده در آینده، خوش‌بینی به فراهم‌شدن یک زندگی مطلوب برای روستاییان در آینده، عدم ترس از دوره سالمندی و تأمین بودجه از لحاظ روحی و روانی، مهاجرت به شهر برای یک زندگی بهتر، تمایل به ماندگاری فرزندان در روستا، ماندگاری جمعیت در روستا و بازگشت مهاجران به روستا در آینده	۷	امید به آینده
۰/۸۸۴	احساس مفیدبودن، خوش‌بختی افراد از زندگی در روستا، رضایت از تفریحات و سرگرمی‌های موجود در روستا، روبه پیشرفت بودن زندگی، دست‌یافتنی بودن خوش‌بختی در روستا، احساس آرامش در انجام امور روزمره، سالم و تندرست‌بودن مردم روستا و با اراده و مصمم بودن مردم روستا	۸	احساس خوش‌بختی
۰/۷۳۲	اهمیت به بازدید از اقوام و آشنایان، ترجیح مسافرت‌های جمعی به فردی، شرکت در مناسبت‌های مذهبی، نگرش شخص به نهادها و تشکیلات دولتی، نگرش شخص به رسانه‌های همگانی و آگاهی سیاسی	۶	تعامل اجتماعی
۰/۸۷۱	شرکت در جلسه‌های عمومی روستا، هم‌فکری و مشورت در امور روستا، استفاده از مشارکت عمومی در فعالیت‌های عمرانی، میزان مشارکت‌دادن روستاییان در برنامه‌های از سوی سازمان‌ها، عضویت در صندوق اعتبارات خرد روستایی، عضویت در تعاونی‌های روستایی، مشارکت در فعالیت‌های مذهبی، شرکت در انتخابات محلی و شرکت در انتخابات ملی	۹	مشارکت اجتماعی
۰/۷۲۳	رضایت از موقعیت اجتماعی شغل، تناسب درآمد با مقدار زحمت منتهی شده، احساس امنیت شغلی، رضایت به ادامه شغل از سوی فرزندان، وجود تنوع شغلی، فراهم‌بودن زمینه‌های اشتغال‌زایی، توانایی تأمین مخارج زندگی و توانایی پس‌انداز و سرمایه‌گذاری	۸	رضایت شغلی
۰/۸۹۶	علاقه به زندگی در روستا، زندگی در کنار اقوام و آشنایان، تحصیل در روستا، تفریح و گذران اوقات فراغت در روستا، اشتغال در روستا، رضایت از مسکن روستایی، رضایت از محیط روستا، میزان علاقه به ازدواج در روستا، مقایسه وضعیت روستای خود با دیگر روستاهای شهرستان و مقایسه وضعیت روستای خود با دیگر روستاهای استان و کشور	۱۰	تعلق مکانی
۰/۷۹۵	اعتماد به کالای ساخت داخل، اعتماد به توصیه‌های مروجان کشاورزی، اعتماد به شرکا در محیط کاری، اعتماد به مأموران دولتی، اعتماد به همسایه، اعتماد به وعده مسؤولان و اعتماد به اهالی روستا	۷	اعتماد
۰/۷۸۷	افزایش جرم و جنایت، مصرف مواد مخدر و مشروبات الکلی، افزایش سرقت، افزایش طلاق، نزاع‌های قومی، تبعیض جنسیتی و مدگرایی	۷	ناهنجاری اجتماعی
۰/۸۰۲	همدلی و یک‌رنگی بین اقوام و آشنایان، همدلی و یک‌رنگی بین مردم روستا، حل اختلافات با استفاده از دخالت ریش-سفیدان، کمک‌کار هم‌بودن هنگام مشکلات و گرفتاری، اهمیت‌دادن به وضعیت هم‌دیگر و حمایت از افراد و خانواده-های مصیبت‌دیده	۶	هم‌بستگی
۰/۹۱۲	آزادی شخصی، اختیار در انجام کارهای روزمره، دسترسی برابر به فرصت‌های شغلی، دسترسی برابر به خدمات، تفاوت بین زنان و مردان در دسترسی به فرصت‌ها، دسترسی برابر به منابع آب و دسترسی برابر به منابع اشتراکی روستا	۷	عدالت

ادامه جدول ۱

شخص	تعداد متغیر	متغیرها	آلفای کرونباخ
پویایی	۶	نوآوری در روستا، مهاجرت از روستا به شهر، مهاجرت از شهر به روستا، گرایش به تحصیلات عالی، گرایش به استفاده از اصول تنظیم خانواده و تقویت هویت ملی	۰/۷۸۵
رضایت از نهاد متولی	۹	رضایت از شورای اسلامی روستا، رضایت از دهیار، رضایت از شرکت‌های خدماتی در روستا، رضایت از تعاونی‌های روستایی، رضایت از شورای حل اختلاف، رضایت از طرح هادی و سایر طرح‌های اجرا شده در روستا، رضایت از عملکرد کارشناسان و متولیان جهاد کشاورزی، رضایت از عملکرد کارشناسان و متولیان بهداشتی و رضایت از عملکرد کارشناسان و متولیان بنیاد مسکن	۰/۸۲۴
امنیت	۴	دسترسی مناسب و آسان به پاسگاه و نیروی انتظامی، میزان سرقت (دزدی) در روستا، میزان جرم و جنایت در روستا و میزان احساس امنیت در روستا	۰/۸۵۶
رضایت از دسترسی به خدمات	۹	رضایت از خدمات ارتباطی، رضایت از خدمات حمل و نقل، رضایت از خدمات آموزشی، رضایت از خدمات بهداشتی و درمان، دسترسی به روزنامه و نشریات، رضایت از خدمات مالی و اعتباری بانک‌ها، رضایت از آب آشامیدنی و برق، رضایت از دسترسی به خدمات انتظامی و رضایت از خدمات شرکت تعاونی روستایی،	۰/۷۹۳
مجموع	۱۰۹	۱۰۹	۰/۸۷۴

جدول ۲- اسامی روستاها، تعداد خانوار و تعداد پرسش‌نامه تکمیل شده در هر روستا

مأخذ: یافته‌های تحقیق، ۱۳۹۵

شهرستان	بخش	دهستان	روستا	خانوار	تعداد پرسش‌نامه توزیع شده
کاشان	برزک	باباافضل	سادیان مرق	۹۳	۹
کاشان	برزک	باباافضل	مرق	۳۹۹	۳۹
کاشان	برزک	باباافضل	نابر	۳۰	۵*
کاشان	برزک	گلاب	ارنجن	۶۴	۶
کاشان	برزک	گلاب	ازران	۳۶۱	۳۵
کاشان	برزک	گلاب	ازوار	۲۹۹	۲۹
کاشان	برزک	گلاب	پنداس	۶۰	۶
کاشان	برزک	گلاب	تجره	۹۴	۹
کاشان	برزک	گلاب	ورکان	۲۳۰	۲۳
کاشان	برزک	گلاب	ویدوج	۴۷۰	۴۶
کاشان	برزک	گلاب	ویدوجا	۳۵۲	۳۵
مجموع	۱	۲	۱۱	۲۴۵۲	۲۴۲

* تعداد پرسش‌نامه اختصاص داده شده به این روستا ۳ عدد بود که جهت تعمیم بهتر نتایج در این روستا ۵ پرسش‌نامه تکمیل شد.

۴. یافته‌های پژوهش

۴.۱. ویژگی‌های شخصی پاسخ‌گویان

نتایج توصیفی در رابطه با افراد مورد مطالعه نشان داد که حدود ۸۹/۸ درصد سرپرستان خانوار را مردان و حدود ۱۰/۲ درصد افراد مورد مطالعه را زنان تشکیل می‌دهند. میانگین سنی افراد مورد مطالعه در بخش برزک کاشان ۴۱/۷۹ سال بوده و اکثر پاسخ‌دهندگان در گروه سنی ۳۵ تا ۴۵ سال واقع شده‌اند. نتایج مربوط به بعد خانوار افراد مورد بررسی نشان داد

که حدود ۶۷ درصد خانوارها دارای بعد خانوار ۴ تا ۶ نفر، ۲۴ درصد بیشتر از ۶ نفر و ۹ درصد ساکنان دارای بعد خانوار ۳ نفر و کمتر از آن بوده‌اند. همچنین، نتایج نشان داد ۹/۳ درصد افراد مورد مطالعه، از نظر سطح تحصیلات، بی‌سواد، ۲۲/۲ درصد دارای تحصیلات ابتدایی و ۵۵/۴ درصد دارای تحصیلات متوسطه و ۳۳/۱ درصد دارای تحصیلات دانشگاهی بوده‌اند. نتایج بررسی وضعیت اشتغال بین افراد مورد مطالعه در بخش برزک نشان داد، ۱۵ درصد افراد مورد مطالعه بیکار بوده،

ضعیف و ضعیف، در بین ۲۷/۳ درصد در سطح متوسط و در بین ۴۶/۲ درصد افراد مورد مطالعه در سطح زیاد و بسیار زیادی می‌باشد. همچنین، نتایج آزمون t تک‌نمونه‌ای نشان می‌دهد میانگین محاسبه‌شده (۳/۲۴)، از میانگین فرضی (عدد ۳) بیشتر بوده که مثبت بودن فاصله‌های اطمینان (حد بالا و پایین)، نشانه تأییدی بر این مهم است (جدول ۴). بنابراین، با توجه به مطالب مذکور می‌توان چنین بیان کرد که وضعیت پایداری اجتماعی در بین روستاییان بخش برزک بالاتر از حد متوسط بوده است. وضعیت مناسب پایداری اجتماعی در محدوده مورد مطالعه را می‌توان در بررسی وضعیت شاخص‌های پایداری اجتماعی و همچنین عوامل مرتبط با آن جست‌وجو کرد که در بخش‌های بعدی تشریح شده است.

۱۱/۷ درصد دارای مشاغل دولتی، ۲۰/۳ مشاغل آزاد و ۴۷ درصد دارای مشاغل مرتبط با کشاورزی و ۶ درصد فقط در خانه مشغول به فعالیت بوده‌اند. در رابطه با میزان درآمد حدود ۵۶ درصد ساکنان معتقد بودند که درآمد ماهیانه بین ۳۰۰ تا ۵۰۰ هزار تومان، ۲۷/۲ درصد بین ۵۰۰ تا ۷۰۰ هزار همراه با هم، ۱۲ درصد بیشتر از ۷۰۰ تا ۹۰۰ هزار و حدود ۴/۸ درصد درآمد ماهیانه بیشتر از ۹۰۰ هزار تومان داشته‌اند. همچنین، نتایج نشان داد حد متوسط مالکیت اراضی در میان افراد مورد مطالعه ۳/۹ هکتار می‌باشد.

۲.۴. بررسی وضعیت پایداری اجتماعی در بین روستاییان بخش برزک کاشان

نتایج بررسی وضعیت پایداری اجتماعی در بین روستاییان بخش برزک کاشان نشان می‌دهد (جدول ۳ و ۴)، سطح پایداری اجتماعی در بین ۲۶/۵ درصد افراد در سطح بسیار

جدول ۳- فراوانی، درصد فراوانی و درصد فراوانی تجمعی پایداری اجتماعی در بین روستاییان بخش برزک کاشان

مأخذ: یافته‌های تحقیق، ۱۳۹۵

سطح	فراوانی	درصد فراوانی	درصد فراوانی تجمعی
بسیار ضعیف	۷	۲/۹	۲/۹
ضعیف	۵۷	۲۳/۶	۲۶/۵
متوسط	۶۶	۲۷/۳	۵۳/۷
زیاد	۹۴	۳۸/۸	۹۲/۶
بسیار زیاد	۱۸	۷/۴	۱۰۰
مجموع	۲۴۲	۱۰۰	-

جدول ۴- نتایج حاصل از آزمون t تک‌نمونه‌ای برای بررسی وضعیت پایداری اجتماعی روستاییان بخش برزک کاشان

مأخذ: یافته‌های تحقیق، ۱۳۹۵

Test Value = 3						پایداری اجتماعی
فاصله اطمینان ۹۵ درصد	انحراف از میانگین	میانگین	سطح معناداری	درجه آزادی	t	
۰/۳۷	۰/۱۲	۰/۲۲۴	۳/۲۴	۰/۰۰۰	۲۴۱	۳/۸۲۸

بیرازند. نتایج حاصل از بررسی وضعیت شاخص‌های ۱۵ گانه پایداری اجتماعی در بین روستاییان محدوده مورد مطالعه نشان می‌دهد (جدول ۵) به استثنای شاخص‌های رضایت شغلی، رضایت از دسترسی به خدمات و رضایت از نهادهای متولی به ترتیب با میانگین ۲/۲۸، ۲/۴۳ و ۲/۷ و انحراف از میانگین ۰/۷۱۹، -۰/۵۶۶ و ۰/۲۹۸، که دارای میانگینی

بررسی وضعیت شاخص‌های پایداری اجتماعی در بین روستاییان بخش برزک کاشان

در ادامه پس از مشخص شدن وضعیت کلی پایداری اجتماعی در بین روستاییان بخش برزک، محققان یک گام پایین‌تر آمده و سعی دارند به بررسی وضعیت شاخص‌های تشکیل‌دهنده پایداری اجتماعی در محدوده مورد مطالعه

کمتراز میانگین فرضی (عدد ۳) بوده‌اند، دیگر شاخص‌های تشکیل‌دهنده پایداری اجتماعی در وضعیت بالاتر از متوسط قرار دارند. بنابراین، با توجه به یافته‌های حاصل شده می‌توان چنین بیان کرد که وضعیت کلی پایداری اجتماعی در محدوده مورد مطالعه به استثنای سه شاخص رضایت شغلی، رضایت از

دسترسی به خدمات و رضایت از نهادهای متولی در وضعیت مناسبی قرار دارد. با برنامه‌ریزی منسجم و با در نظر گرفتن عوامل مرتبط با پایداری اجتماعی، می‌توان وضعیت سه شاخص مذکور را نیز بهبود بخشید.

جدول ۵- نتایج حاصل از آزمون t تک‌نمونه‌ای برای بررسی وضعیت پایداری اجتماعی روستاییان بخش برزک کاشان
مأخذ: یافته‌های تحقیق، ۱۳۹۵

Test Value = 3							t	درجه آزادی	سطح معناداری	میانگین	انحراف از میانگین	اختلاف با فاصله ۹۵ درصد	
حد بالا	حد پایین	حد بالا	حد پایین										
۰/۹۱	۰/۷۱	۰/۸۱۰	۳/۸۱	۰/۰۰۰	۲۴۱	۱۵/۳۰۸	مسئولیت‌پذیری						
۰/۱۷	۰/۰۰	۰/۰۸۷	۳/۰۹	۰/۰۴۴	۲۴۱	۲/۰۲۴	امید به آینده						
۰/۳۱	۰/۰۷	۰/۱۸۶	۳/۱۹	۰/۰۰۲	۲۴۱	۳/۰۶۵	احساس خوش‌بختی						
۰/۱۸	۰/۰۱	۰/۰۹۵	۳/۱۰	۰/۰۲۹	۲۴۱	۲/۲۰۰	تعامل اجتماعی						
۰/۲۶	۰/۰۱	۰/۱۳۲	۳/۱۳	۰/۰۳۵	۲۴۱	۲/۱۱۶	مشارکت اجتماعی						
-۰/۵۷	-۰/۸۷	-۰/۷۱۹	۲/۲۸	۰/۰۰۰	۲۴۱	-۹/۲۹۶	رضایت شغلی						
۰/۴۶	۰/۱۷	۰/۳۱۴	۳/۳۱	۰/۰۰۰	۲۴۱	۴/۲۱۳	تعلق مکانی						
۰/۴۴	۰/۱۷	۰/۳۰۶	۳/۳۱	۰/۰۰۰	۲۴۱	۴/۵۳۳	اعتماد						
۰/۶۰	۰/۳۵	۰/۴۷۵	۳/۴۸	۰/۰۰۰	۲۴۱	۷/۶۹۶	ناهنجاری اجتماعی						
۰/۴۷	۰/۱۷	۰/۳۱۸	۳/۳۲	۰/۰۰۰	۲۴۱	۴/۱۶۴	هم‌بستگی						
۰/۲۸	۰/۰۴	۰/۱۶۱	۳/۱۶	۰/۰۰۹	۲۴۱	۲/۶۲۰	عدالت						
۰/۵۲	۰/۲۶	۰/۳۸۸	۳/۳۹	۰/۰۰۰	۲۴۱	۵/۸۶۹	پویایی						
-۰/۱۱	-۰/۴۸	-۰/۲۹۸	۲/۷۰	۰/۰۰۲	۲۴۱	-۳/۱۹۲	رضایت از نهادهای متولی						
۱/۱۷	۰/۸۸	۱/۰۲۵	۴/۰۲	۰/۰۰۰	۲۴۱	۱۳/۷۹۵	امنیت						
-۰/۴۱	-۰/۷۲	-۰/۵۶۶	۲/۴۳	۰/۰۰۰	۲۴۱	-۷/۱۳۲	رضایت از دسترسی به خدمات						

۳.۴. اولویت‌بندی شاخص‌های پایداری اجتماعی در بین روستاییان بخش برزک

پس از بررسی وضعیت پایداری اجتماعی و شاخص‌های آن، محققان در ادامه به دنبال اولویت‌بندی شاخص‌های تشکیل‌دهنده پایداری اجتماعی در بین روستاییان بخش برزک بوده‌اند؛ زیرا شناسایی شاخص‌های با اهمیت بیشتر در بین شاخص‌های پایداری اجتماعی، به‌نوعی به روشن شدن موضوع کمک بیشتری خواهد کرد. بنابراین، جهت دستیابی به این مهم محققان از ضریب تغییرات استفاده کرده‌اند. با توجه به این که در محاسبه ضریب تغییرات، انحراف معیار داده‌ها (نشان‌دهنده پراکندگی داده‌ها) در میانگین دخالت داده می‌شود، نتایج حاصل از ضریب تغییرات در مقایسه با

نتایج حاصل شده از محاسبه میانگین، دارای توان و مطلوبیت بیشتری است. نتایج حاصل از اولویت‌بندی شاخص‌های پایداری اجتماعی در محدوده مورد مطالعه نشان می‌دهد (جدول ۶)، شاخص‌های تعامل اجتماعی، امید به آینده، مسئولیت‌پذیری، ناهنجاری اجتماعی و امنیت به ترتیب با ضریب تغییرات ۰/۲۰۲، ۰/۲۱۵، ۰/۲۱۶، ۰/۲۷۶ و ۰/۲۸۶، بیشترین اثر را بر پایداری اجتماعی گذاشته‌اند. در مقابل شاخص‌های مذکور، نتایج نشان می‌دهد شاخص‌های هم‌بستگی، رضایت از نهادهای متولی، رضایت شغلی، رضایت از دسترسی به خدمات و تعلق مکانی به ترتیب با ضریب تغییرات ۰/۱۶۵۸، ۰/۱۵۳۷، ۰/۱۵۲۷، ۰/۱۵۰۶ و ۰/۳۵۰، کمترین اثر را بر پایداری اجتماعی روستاییان بخش برزک داشته‌اند.

بنابراین، با وجود وضعیت قابل قبول محدوده مورد مطالعه به لحاظ پایداری اجتماعی، توجه و تقویت شاخص‌های ضعیف آن، بدون تردید وضعیت پایداری اجتماعی در بین روستاییان بخش برزک را ارتقا خواهد بخشید. شاید مهم‌ترین گام در این

جدول ۶- نمایش توزیع درصد فراوانی و اولویت‌بندی شاخص‌های پایداری اجتماعی در بین روستاییان بخش برزک کاشان

مأخذ: یافته‌های تحقیق، ۱۳۹۵

رتبه	ضرب تغییرات	انحراف معیار	میانگین	بسیار زیاد	زیاد	متوسط	ضعیف	بسیار ضعیف	شاخص
۳	۰/۲۱۶	۰/۸۲۳	۳/۸۱	۲۱/۱	۴۳/۸	۳۰/۲	۳	۲	مسئولیت‌پذیری
۲	۰/۲۱۵	۰/۶۶۷	۳/۰۹	۱/۴	۲۴/۲	۵۷/۴	۱۳/۵	۳/۴	امید به آینده
۶	۰/۲۹۵	۰/۹۴۴	۳/۱۹	۶/۲	۳۲/۲	۴۰/۱	۱۶/۹	۴/۵	احساس خوش‌بختی
۱	۰/۲۰۲	۰/۶۲۷	۳/۱	۱/۷	۲۲/۷	۵۹/۱	۱۱	۵/۵	تعامل اجتماعی
۹	۰/۳۱۰	۰/۹۷۲	۳/۱۳	۷	۲۹/۵	۳۹/۱	۱۹/۴	۵	مشارکت اجتماعی
۱۳	۰/۵۲۷	۱/۲۰۳	۲/۲۸	۶/۶	۸/۷	۲۴/۴	۲۶/۹	۳۳/۵	رضایت شغلی
۱۱	۰/۳۵۰	۱/۱۶	۳/۳۱	۱۴/۵	۳۶	۲۴/۴	۱۶/۹	۸۳	تعلق مکانی
۱۰	۰/۳۱۸	۱/۰۴	۳/۲۷	۱۶/۲	۲۲/۷	۴۰/۵	۱۵/۸	۴/۸	اعتماد
۴	۰/۲۷۶	۰/۹۶۱	۳/۴۸	۱۵/۷	۳۲/۶	۳۶/۴	۱۴	۱/۲	ناهنجاری اجتماعی
۱۵	۰/۶۵۸	۱/۱۸۹	۳/۳۲	۱۷/۸	۲۷/۷	۳۳/۵	۱۰/۷	۱۰/۳	هم‌بستگی
۷	۰/۳۰۲	۰/۹۵۷	۳/۱۶	۵	۳۷/۶	۲۸/۵	۲۶/۴	۲/۵	عدالت
۸	۰/۳۰۳	۱/۰۳	۳/۳۹	۱۶/۱	۲۸/۹	۳۵/۱	۱۵/۴	۴/۵	پویایی
۱۴	۰/۵۳۷	۱/۴۵	۲/۷	۱۶/۱	۱۸/۲	۱۳/۲	۲۴/۸	۲۷/۷	رضایت از نهاد متولی
۵	۰/۲۸۶	۱/۱۵	۴/۰۲	۴۶/۳	۲۷/۷	۱۲	۱۰/۳	۳/۷	امنیت
۱۲	۰/۵۰۶	۱/۲۳	۲/۴۳	۹/۹	۱۰/۳	۱۶/۵	۳۹/۷	۲۳/۶	رضایت از دسترسی به خدمات

برزک به لحاظ پایداری اجتماعی در سطح ۹۹ درصد اطمینان تفاوت معناداری وجود دارد؛ اما تنها با استفاده از تحلیل واریانس نمی‌توان مشخص کرد که این تفاوت‌ها بین کدام یک از روستاها می‌باشد. از این‌رو، در این مطالعه برای مشخص شدن اختلافات سطح روستاهای مورد مطالعه از نظر پایداری اجتماعی روستاییان بخش برزک، آزمون دانکن استفاده شد (جدول ۸).

۴.۴. بررسی تفاوت مکانی پایداری اجتماعی در بین روستاهای بخش برزک کاشان

جهت بررسی تفاوت مکانی پایداری اجتماعی در بین ۱۱ روستای بخش برزک کاشان، ابتدا با استفاده از تحلیل واریانس (ANOVA)، تفاوت بین روستاها بررسی شد (جدول ۷). با توجه به این که سطح معنی‌داری به‌دست‌آمده کمتر از ۰/۰۱ بوده، پس می‌توان نتیجه گرفت که بین روستاهای بخش

جدول ۷- مقادیر محاسبه‌شده با استفاده از تحلیل واریانس برای روستاهای بخش برزک کاشان

مأخذ: یافته‌های تحقیق، ۱۳۹۵

sig	F	میانگین مربعات	df	مجموع مربعات	واریانس	شاخص‌ها
۰/۰۰۰	۱۷/۲۳۴	۱۰/۱۱۰	۱۰	۱۰/۱۱۰۲	بین گروهی	پایداری اجتماعی
		۰/۵۸۷	۲۳۱	۱۳۵/۵۱۴	درون گروهی	
			۲۴۱	۲۳۶/۶۱۶	مجموع	

نتایج تست دانکن نشان می‌دهد (جدول ۸)، در بین ۱۱ روستای مورد بررسی به لحاظ پایداری اجتماعی، روستاهای ویدوجا با میانگین رتبه‌ای ۲/۲۶ و ازران با میانگین رتبه‌ای ۴/۰۹، به ترتیب در پایین‌ترین و بالاترین رتبه قرار گرفته‌اند. همچنین، نتایج نشان می‌دهد روستاهای ویدوجا، ورکان، تجره

و ویدوج که میانگین رتبه‌ای پایین‌تری را نسبت به دیگر روستاها کسب کرده‌اند در سطح اول، روستای ازوار با میانگین رتبه‌ای ۳/۰۵ در سطح دوم و شش روستایی سادیان مرق، مرق، نابر، ارنجن، پنداس و ازران در سطح سوم (سطح بالاتر از سطوح اول و دوم) قرار گرفته‌اند.

جدول ۸- طبقه‌بندی روستاهای مورد مطالعه در گروه‌های همگن براساس پایداری اجتماعی

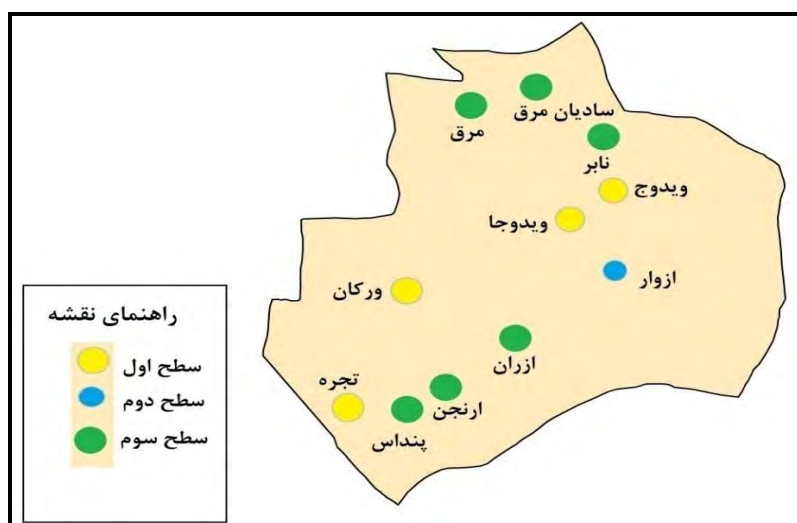
مأخذ: یافته‌های تحقیق، ۱۳۹۵

پایداری اجتماعی	تعداد پرسش‌نامه	معناداری طبقات در سطح آلفای ۰/۰۵		
		۱	۲	۳
ویدوجا	۳۵	۲/۲۶		
ورکان	۲۳	۲/۶۱		
تجره	۹	۲/۶۷		
ویدوج	۴۶	۲/۸۳		
ازوار	۲۹		۳/۰۵	
سادیان مرق	۹			۳/۶۷
مرق	۳۹			۳/۷۷
نابر	۵			۳/۸۰
ارنجن	۶			۳/۸۳
پنداس	۶			۳/۸۵
ازران	۳۵			۴/۰۹

۵.۴. نمایش فضایی پایداری اجتماعی در نقاط روستایی بخش بزرگ کاشان

پس از سنجش وضعیت پایداری اجتماعی و شاخص‌های آن و همچنین، بررسی تفاوت مکانی روستاهای محدوده مورد مطالعه به لحاظ پایداری اجتماعی، در ادامه مطابق با نتایج تست دانکن، روستاهای محدوده مورد مطالعه در سه سطح بر روی نقشه نمایش داده شد (شکل ۳). شایان ذکر است همان‌طور که در بخش‌های بعدی اشاره شد، وضعیت کلی پایداری اجتماعی در محدوده مطالعاتی در سطح قابل قبولی می‌باشد. با این وجود، بین روستاهای بخش بزرگ، به لحاظ برخورداری از شاخص‌های پایداری اجتماعی تفاوت‌هایی وجود دارد. همان‌طور که نتایج نشان می‌دهد در قسمت شمالی و جنوبی

بخش (به استثنای روستای تجره) وضعیت پایداری اجتماعی در سطح قابل قبولی می‌باشد. همچنین، نتایج نشان می‌دهد در قسمت مرکزی بخش بزرگ و در قسمت‌های شرقی و غربی این واحد جغرافیایی، پایداری اجتماعی در سطح متوسط و پایین‌تر از آن بوده است. برای تقویت هرچه بیشتر پایداری اجتماعی در روستاهایی که وضعیت نسبی آن‌ها به لحاظ برخورداری از شاخص‌های پایداری اجتماعی ضعیف‌تر می‌باشد، تقویت شاخص‌های رضایت از نهادهای متولی، رضایت شغلی و رضایت از دسترسی به خدمات در اولویت قرار دارد. همچنین، تقویت متغیرهای مرتبط با پایداری اجتماعی که در بخش بعدی ذکر شده‌اند، ضروری و منطقی به نظر می‌رسد.

شکل ۳- نمایش فضایی سطح پایداری اجتماعی در روستاهای بخش برزک کاشان

مأخذ: یافته‌های تحقیق، تابستان ۱۳۹۵

۶.۴. بررسی رابطه متغیرهای مستقل پژوهش با پایداری اجتماعی

پس از بررسی وضعیت محدوده مورد مطالعه به لحاظ پایداری اجتماعی و نمایش تفاوت مکانی آن در بین روستاییان بخش برزک، محققان به دنبال بررسی رابطه بین متغیرهای پژوهش با متغیر وابسته پژوهش (پایداری اجتماعی) بوده‌اند. نتایج بررسی‌ها با استفاده از آزمون‌های پیرسون، تحلیل واریانس و t مستقل، نشان می‌دهد (جدول ۹)، در بین ۹ متغیر مورد بررسی ۶ متغیر بعد خانوار، سطح درآمد، فاصله از

پاسگاه، دسترسی به وسایل ضروری، شغل و دسترسی به اینترنت دارای رابطه معناداری با متغیر وابسته پژوهش بوده‌اند و دیگر متغیرهای مورد بررسی با پایدار اجتماعی رابطه معناداری ندارند. ذکر این نکته لازم است که در بین متغیرهای دارای رابطه با متغیر وابسته پژوهش، دو متغیر بعد خانوار و فاصله از پاسگاه دارای رابطه منفی با پایداری اجتماعی بوده‌اند؛ به این معنا که با افزایش تعداد اعضای خانوار و فاصله گرفتن از پاسگاه‌های انتظامی، سطح پایداری اجتماعی در محدوده مورد مطالعه کاهش می‌یابد و برعکس

جدول ۹- بررسی رابطه متغیرهای مستقل پژوهش با پایدار اجتماعی

مأخذ: یافته‌های تحقیق، ۱۳۹۵

مؤلفه‌ها	ضریب همبستگی پیرسون	F	t	سطح معنی داری
سن	۰/۰۲۰	-	-	۰/۷۴۷
بعد خانوار	-۰/۱۶۲*	-	-	۰/۰۱۱
مالکیت اراضی	۰/۰۲۰	-	-	۰/۷۵۱
سطح درآمد	-۰/۱۲۸*	-	-	۰/۰۴۷
فاصله از پاسگاه	-۰/۱۷۹*	-	-	۰/۰۰۵
دسترسی به وسایل ضروری	۰/۳۵۸**	-	-	۰/۰۰۰
تحصیلات	-	۱/۲۷۸	-	۰/۲۷۹
شغل	-	۳/۴۹۶*	-	۰/۰۰۹
دسترسی به اینترنت	-	-	۳/۹۰۲*	۰/۰۰۰

** سطح معنی داری ۹۹ درصد، * سطح معنی داری ۹۵ درصد

۵. بحث و نتیجه‌گیری

پایداری اجتماعی یکی از ارکان اصلی توسعه پایدار بوده و شرط لازم برای رسیدن به توسعه پایدار در نواحی روستایی می‌باشد. لازمه تحقق پایداری اجتماعی در نواحی روستایی، تقویت شاخص‌های تشکیل‌دهنده آن و شناسایی عوامل مرتبط با آن در بین روستاییان است. هدف از پژوهش حاضر، سنجش پایداری اجتماعی و عوامل مرتبط با آن و همچنین، بررسی افتراق مکانی پایداری اجتماعی در بین روستاهای بخش برزک کاشان است. نتایج پژوهش نشان داد وضعیت پایداری اجتماعی در بین روستاییان بخش برزک شهرستان کاشان با میانگین ۳/۲۴، بیشتر از عدد مبنا (عدد ۳) بوده و بنابراین، بالاتر از حد متوسط می‌باشد. نتیجه به دست آمده با نتیجه مطالعه (لیو، لی و افیو، ۲۰۱۱) که نشان‌دهنده وضعیت مساعد پایداری اجتماعی در مناطق روستایی بخش گنزی در کشور چین، مطابقت دارد و با نتایج مطالعات قرخلو و همکاران (۱۳۸۸)؛ پورطاهری و همکاران (۱۳۹۰)؛ سالمی و همکاران (۱۳۹۰)؛ تیموری و همکاران (۱۳۹۱)؛ فتاحی و همکاران (۱۳۹۲)؛ محمودی و همکاران (۱۳۹۲) که نشان‌گر وضعیت نامساعد نواحی مختلف به لحاظ پایداری اجتماعی می‌باشند، در تضاد است. نتایج بررسی وضعیت شاخص‌های ۱۵ گانه پایداری اجتماعی در بین روستاییان محدوده مورد مطالعه نشان داد سه شاخص رضایت شغلی، رضایت از دسترسی به خدمات و رضایت از نهادهای متولی به ترتیب با میانگین ۲/۲۸، ۲/۴۳ و ۲/۷ و انحراف از میانگین ۰/۷۱۹، ۰/۵۶۶- و ۰/۲۹۸-، دارای میانگینی کمتر از میانگین فرضی (عدد ۳) بوده‌اند. از دلایل اصلی وضعیت نامساعد شاخص‌های مذکور را می‌توان به عدم تناسب میان سود و زحمت متحمل شده در فعالیت‌های روزمره، به‌ویژه در بخش زراعت، توانایی اندک در تأمین مخارج زندگی، رضایت ضعیف افراد خانوار از شغل سرپرست خانوار، ضعیف بودن بسترهای لازم جهت اشتغال-زایی، توان پس‌انداز مالی اندک، ضعف زیرساخت‌های خدماتی از جمله آموزشی، بهداشتی، ارتباطی و غیره، عملکرد ضعیف نهادهای متولی امور روستایی در بین روستاهای بخش برزک از جمله دهیاری، بنیاد مسکن، جهاد کشاورزی، بخشداری و غیره، نسبت داد.

نتایج بررسی اولویت‌بندی شاخص‌های پایداری اجتماعی در محدوده مورد مطالعه نشان داد شاخص‌های تعامل اجتماعی، امید به آینده، مسؤلیت‌پذیری، ناهنجاری اجتماعی و امنیت بیشترین اثر را بر پایداری اجتماعی گذاشته‌اند. همان‌طور که نسترن و همکاران، ۱۳۹۲؛ هادی‌زاده زرگر و نسترن، ۱۳۹۲؛ لیو، لی و افیو (۲۰۱۱)؛ نایت (۲۰۱۴) در مطالعات خود به شاخص‌های فوق به عنوان شاخص‌های مؤثر در پایداری اجتماعی اشاره کرده‌اند. بنابراین، نتایج فوق با یافته‌های پژوهش‌های اخیر هم‌سو می‌باشد.

در ادامه نتایج بررسی وضعیت تفاوت مکانی پایداری اجتماعی در بین روستاهای بخش برزک کاشان، نشان داد بین روستاهای محدوده مورد مطالعه به لحاظ پایداری اجتماعی تفاوت معناداری وجود دارد؛ به عبارتی دیگر، به لحاظ وضعیت پایداری اجتماعی بین روستاهای بخش برزک شکاف و نابرابری وجود دارد. نتیجه حاصل شده با نتایج مطالعات پورطاهری و همکاران (۱۳۹۰)؛ سالمی و همکاران (۱۳۹۰)؛ تیموری و همکاران (۱۳۹۱)؛ فتاحی و همکاران (۱۳۹۲)؛ محمودی و همکاران (۱۳۹۲)، توکلی (۱۳۹۳) که نشان داده‌اند در بین نقاط مختلف به لحاظ پایداری اجتماعی نابرابری و شکاف وجود دارد، مطابقت داد. از علل اصلی تفاوت مکانی پایداری اجتماعی در بین روستاهای محدوده مورد مطالعه می‌توان به تفاوت بین نقاط روستایی در برخورداری و بهره‌مندی از شاخص‌های پایداری اجتماعی از جمله تعامل اجتماعی، امید به آینده، امنیت، رضایت شغلی، رضایت از دسترسی به خدمات و غیره، اشاره کرد. بررسی وضعیت پایداری اجتماعی در بین روستاهای بخش برزک کاشان نشان داد در قسمت شمالی و جنوبی بخش برزک (به استثنای روستای تجره) وضعیت پایداری اجتماعی بالاتر از حد متوسطی بوده است. برخلاف قسمت‌های شمالی و جنوبی بخش برزک، نتایج نشان داد در قسمت شرقی، مرکزی و غربی بخش برزک وضعیت پایداری اجتماعی در حد متوسط و پایین‌تر از آن بوده است. دلایل این مهم را می‌توان به تفاوت روستاهای مورد بررسی به لحاظ وضعیت شاخص‌های پایداری اجتماعی و همچنین، وضعیت روستاها نسبت به متغیرهای مستقل مرتبط با پایداری اجتماعی نسبت داد.

همچنین، توجه به مؤلفه‌های شاخص‌های مؤثر بر پایداری اجتماعی از جمله تعامل اجتماعی، امید به آینده، مسؤولیت‌پذیری، ناهنجاری اجتماعی و امنیت در تقویت پایداری اجتماعی مؤثر خواهند بود. همچنین، جهت تقویت پایداری اجتماعی در محدوده مورد مطالعه باید زمینه‌های ارتقای متغیرهای مرتبط با پایداری اجتماعی از جمله سطح درآمد، دسترسی به وسایل ضروری، وضعیت شغلی و دسترسی به اینترنت را فراهم کرد. همچنین، با کاهش بعد خانوارها و در نتیجه بار تکفل از طریق سیاست‌های کنترل جمعیت و افزایش دسترسی روستاییان به خدمات امنیتی از پیشنهاد‌های تحقیق حاضر جهت تقویت پایداری اجتماعی در بخش برزک می‌باشد. شایان ذکر است باید در جهت تقویت پایداری اجتماعی در محدوده مورد مطالعه، باید اولویت را به نقاط روستایی داد که به لحاظ پایداری اجتماعی نسبت به دیگر روستاها در وضعیت ضعیف‌تری قرار دارند.

تشکر و قدردانی

پژوهش حاضی حامی مالی نداشته و حاصل فعالیت علمی نویسندگان است.

یادداشت‌ها

1. United Nations Population Fund
2. Galani-Moutafi
3. Wellbrock
4. Mak and Peacock
5. Colantonio, Dixon, Ganser, Carpenter & Ngombe
6. Lyall & Tait
7. Long
8. Missimer, Robèrt, Broman & Sverdrup
9. Hartmut
10. Cameron, Barrett, Cochrane & McNeill
11. Xueling, Peilin & Xinhe
12. Knight

در این رابطه، نتایج پژوهش نشان داد شش متغیر بعد خانوار (دارای رابطه منفی)، سطح درآمد، فاصله از پاسگاه (دارای رابطه منفی)، دسترسی به وسایل ضروری، شغل و دسترسی به اینترنت دارای رابطه معناداری با متغیر وابسته پژوهش بوده‌اند. نتیجه فوق با نتایج مطالعات **نسترن و همکاران (۱۳۹۲)**؛ **هادی‌زاده زرگر و نسترن (۱۳۹۲)**؛ **لیو و همکاران (۲۰۱۱)**؛ **نایت (۲۰۱۴)** و **جمینی و همکاران (۲۰۱۴)** که هر کدام به نوعی به متغیرهای فوق به عنوان عوامل مرتبط با پایداری اجتماعی اشاره کرده‌اند، هم‌سو می‌باشد. شایان ذکر است در نوع ارتباط متغیرهای مستقل پژوهش، به استثنای دو متغیر بعد خانوار و فاصله از پاسگاه که دارای هم‌بستگی از نوع معکوس می‌باشند، دیگر متغیرهای مورد بررسی دارای رابطه مثبت و معناداری با پایداری اجتماعی روستاییان بخش برزک بوده‌اند. در راستای تقویت پایداری اجتماعی در بین روستاهای بخش برزک توجه به مؤلفه‌های تشکیل‌دهنده شاخص‌های با وضعیت نامساعد پایداری اجتماعی در بین روستاییان بخش برزک از جمله شاخص رضایت شغلی (متنوع‌ساختن فرصت‌های شغلی، تخصیص اعتبارات و تسهیلات ویژه به روستاییان در راستای تقویت رضایت شغلی روستاییان، افزایش دستمزدها و حمایت از تولیدات روستاییان)، شاخص رضایت از دسترسی به خدمات (توسعه و تقویت خدمات آموزشی، بهداشتی، زیربنایی، ارتباطی و غیره) و شاخص رضایت از نهادهای متولی (توجه بیشتر متولیان امور روستایی از جمله دهیاران، شوراهای بخش‌داری، بنیاد مسکن، جهاد کشاورزی و غیره، به مطالبات و خواسته‌های روستاییان) مورد توجه ویژه‌ای قرار گیرد.

کتاب‌نامه

1. Cameron, M. P., Barrett, P., Cochrane, W., & McNeill, K. (2010). Agricultural change and social sustainability in rural New Zealand. *International Journal of Environmental, Cultural, Economic and Social Sustainability*, 6(3), 77-91.
2. Colantonio, A., Dixon, T., Ganser, R., Carpenter, J., & Ngombe, A. (2009). Measuring socially sustainable urban regeneration in Europe. *Oxford Institute for Sustainable Development (OISD) and European Investment Bank (EIB)*.
3. Fattahi, A., Bayat, N., Amiri, A., & Nemati, R. (1392/2013). Assessment and priority-ranking social sustainability in rural areas Delfan County model VIKOR decision (Case Study: Rural Khave North). *Journal of Zonal Planing*, 3(11), 65-78. [In Persian]

4. Galani-Moutafi, V. (2013). Rural space (re) produced° Practices, performances and visions: A case study from an Aegean island. *Journal of Rural Studies*, 32, 103-113.
5. Gharakhlou M, M., Yangi Kand, N., Zanganeh Shahraki, S. (1388/2009). Analysis of the Level of Urban Sustainability in Informal Settlements of Sanandaj. *Human Geography Research*, 42(69), 1-16. [In Persian]
6. Hadizadeh, S., & Nastaran, M. (1392/2014). The Evaluation of Social Sustainability in Daryadel, Goharshad and Shahed Districts in Mashhad City. *Journal of Geography and Regional Development*, 11(21). doi:10.22067/geography.v11i21.36340. [In Persian]
7. Hartmut, B. (1999). Indicators for Sustainable Development; Theory, Method, Application. IISD (International Institute for Sustainable Development).
8. Isfahan Governorate. (1393/2014). *Last divisions of the city of Kashan*. Isfahan: Isfahan Governorate. [In Persian]
9. Jamini D, Nazari H, Jamshidi A.R (2014), An analysis of social stability and its determining factors among rural women in Iran, Bulletin of Environment. *Pharmacology and Life Sciences*, Volume 3, Article in press.
10. Kashan Governorate. (1393/2014). *Last divisions of the city of Kashan*. Kashan: Kashan Governorate. [In Persian]
11. Knight, J. (2014). Economic causes and cures of social instability in China. *China & World Economy*, 22(2), 5-21.
12. Long, D., & Hutchins, M. (2003). *A toolkit of indicators of sustainable communities: (Formerly a toolkit of sustainability indicators)*. European Institute for Urban Affairs.
13. Luo, X., Li, P., & Fu, X. (2011). Factors that affect social stability of rural areas in Ganzi District. *Asian Agricultural Research*, 3(6), 43-83.
14. Lyall, C., & Tait, J. (Eds.). (2005). *new modes of governance: developing an integrated policy approach to science, technology, risk and the environment*. Gower Publishing, Ltd.
15. Mahmoodi, S., Rokneddin-e-Eftekhari, A. R. & Pourtaheri, M. (1392/2014). The Role of Rural Women's Stress in Spatial Distribution of Rural Socio-economic Instability (Case Study: Maneh District, Mane and Samalghan County). *Journal of Research and Rural Planning*, 2(4), 287-310. doi:10.22067/jrrp.v2i4.23404. [In Persian]
16. Mak, M. Y., & Peacock, C. J. (2011, January). Social sustainability: A comparison of case studies in UK, USA and Australia. In *17th Pacific Rim Real Estate Society Conference, Gold Coast* (pp. 1-14).
17. Missimer, M., Robèrt, K. H., Broman, G., & Sverdrup, H. (2010). Exploring the possibility of a systematic and generic approach to social sustainability. *Journal of Cleaner Production*, 18(10), 1107-1112.
18. Nastaran, M., Ghasemi, V., & Hadizadeh, S. (1392/2013). Assessment of indices of social sustainability by using Analytic Network Process (ANP). *Journal of Applied Sociology*, 24(3), 155-173. [In Persian]
19. Pourtaheri, M., Sojasi Qeydari, H., & Sadeghlou, T. (1389/2010). Measurement and Priority Social Sustainability in Rural Regions with Using TOPSIS-FUZZY Technique Based on Order Preference by Similarity to a Fuzzy Ideal Solution (Case Study: Khodabandeh Country Rurals in Central Part). *Journal of Rural Research*, 1(1), 1-31. [In Persian]
20. Pourtaheri, M., Zal, A., & Ruknoddin-e-Eftekhari, A. (1390/2011). an evaluation and prioritization of social sustainability in rural areas: A case study of villages in Khorrambid County of Fars Province. *Journal of Village and development*, 14(3), 19-49. [In Persian]
21. Salemi, M., Hamzehie, M. R., & Mirakzadeh, A. A. (1390/2011). Measuring the social sustainability of rural women Buzzard city, psychological. *Women Studies sociological and psychological*, 9(1), 55-76. [In Persian]
22. Tavakoli, J. (1393/2014). Economic and social stability testing of Khave rural settlements of North and South, Lorestan Province. *Journal of Applied Research in Geographical Sciences*, 14(32), 71-92. [In Persian]
23. Teymouri, A., Farhoudi, R., Rahnamayi, M. T., & Gharakhlou, M. (1391/2012). Social stability analysis using fuzzy logic (Case study: Tehran). *Geography*, 10(35), 19-25. [In Persian]

24. United Nations Population Fund (2002). *Indicators for population and reproductive health programmes*. Technical and Policy Division.
25. Wellbrock, W., Roep, D., Mahon, M., Kairyte, E., Nienaber, B., García, M. D. D., ... & Farrell, M. (2013). Arranging public support to unfold collaborative modes of governance in rural areas. *Journal of Rural Studies*, 32, 420-429.
26. Zare Shahabadi, A., Hajizadeh Meimandi, M., & Zare Bidaki, K. (1392/2013). Measuring social sustainability new and old neighborhoods in the city of Yazd. *Journal of Urban Sociological Studies*, 3(7), 105-134. [In Persian]

